

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya -
Aṭṭhakathā)

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους (02. Dhammapada-
aṭṭhakathā)

13. Το κεφάλαιο για τον κόσμο (13. Lokavaggo)

PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους

13. Lokavaggo

1. Daharabhikkhuvatthu

167. Hīnaṃ dhammanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto aññataraṃ daharabhikkhuṃ ārabha kathesi.

Aññataro kira therō daharabhikkhunā saddhiṃ pātova visākhāya gehaṃ agamāsi. Visākhāya gehe pañcasatānaṃ bhikkhūnaṃ dhuvayāgu niccapaññattā hoti. Therō tattha yāguṃ pivitvā daharabhikkhuṃ nisīdāpetvā sayaṃ aññaṃ gehaṃ agamāsi. Tena ca samayena visākhāya puttassa dhītā ayyikāya tṭhāne tṭatvā bhikkhūnaṃ veyyāvaccaṃ karoti. Sā tassa daharassa udakaṃ parissāventī cāṭiyaṃ attano mukhanimittaṃ disvā hasi, daharopi taṃ oloketvā hasi. Sā taṃ hasamānaṃ disvā “chinnasīso hasatī”ti āha. Atha naṃ daharo “tvaṃ chinnasīsā, mātāpitaropi te chinnasīsā”ti akkosi. Sā rodamānā mahānase ayyikāya santikaṃ gantvā “kiṃ idaṃ, amma”ti vutte tamatthaṃ ārocesi. Sā daharassa santikaṃ āgantvā, “bhante, mā kujjhi, na etaṃ chinnakesanakhassa chinnanivāsanapārūpanassa majjhe chinnakapālaṃ ādāya bhikkhāya carantassa ayyassa agaruka”nti āha. Daharo āma, upāsike, tvaṃ mama chinnakesādibhāvaṃ jānāsi, imissā maṃ “chinnasīso”ti katvā akkosituṃ vaṭṭissatīti. Visākhā neva daharaṃ saññāpetuṃ asakkhi, napi dārikaṃ. Tasmīṃ khaṇe therō āgantvā “kimidaṃ upāsike”ti pucchitvā tamatthaṃ sutvā daharaṃ ovadanto āha - “apehi, āvuso, nāyaṃ chinnakesanakhavattassa majjhe chinnakapālaṃ ādāya bhikkhāya carantassa akkoso, tuṇhī hohī”ti. Āma, bhante, kiṃ tumhe attano upaṭṭhāyikaṃ atajjetvā maṃ tajjetha, maṃ “chinnasīso”ti akkosituṃ vaṭṭissatīti. Tasmīṃ khaṇe satthā āgantvā “kiṃ ida”nti pucchi. Visākhā ādito paṭṭhāya taṃ pavattiṃ ārocesi. Satthā tassa daharassa sotāpattiphalūpanissayaṃ disvā “mayā imaṃ daharaṃ anuvattituṃ vaṭṭatī”ti cintetvā visākhaṃ āha - “kiṃ pana visākhe tava dārikāya chinnakesādimattakeneva mama sāvake chinnasīse katvā akkosituṃ vaṭṭatī”ti? Daharo tāvadeva utṭhāya añjaliṃ paggahevā, “bhante, etaṃ pañhaṃ tumheva suṭṭhu jānātha, amhākaṃ upajjhāyo ca upāsikā ca suṭṭhu na jānantī”ti āha. Satthā daharassa attano anukulabhāvaṃ ñatvā “kāmaguṇaṃ ārabha hasanabhāvo nāma hīno dhammo, hīnañca nāma dhammaṃ sevituṃ pamādena saddhiṃ saṃvasituṃ na vaṭṭatī”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

167. “Hīnaṃ dhammaṃ na seveyya, pamādena na saṃvase;
Micchādittṭhiṃ na seveyya, na siyā lokavaḍḍhana”ti.

Tattha hīnaṃ dhammanti pañcakāmaguṇaṃ dhammaṃ. So hi hīno dhammo na antamaso oṭṭhagoṇādhipi paṭisevitabbo. Hīnesu ca nirayādīsu tṭhānesu nibbattāpetīti hīno nāma, taṃ na seveyya. Pamādenāti sativossaggaḷakkhaṇena pamādenāpi na saṃvase. Na seveyyāti micchādittṭhimpī na gaṇheyya. Lokavaḍḍhanoti yo hi evaṃ karoti, so lokavaḍḍhana nāma hoti. Tasmā evaṃ akaraṇena na siyā lokavaḍḍhanoti.

Desanāvasāne so daharo sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattānampi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Daharabhikkhuvatthu paṭhamam.

2. Suddhodanavatthu

168-169. Uttiṭṭheti imaṃ dhammadesanaṃ satthā nigrodhārāme viharanto pitaraṃ ārabba kathesi.

Ekasmiñhi samaye satthā paṭhamagamanena kapilapuraṃ gantvā ñātīhi katapaccuggamano nigrodhārāmaṃ patvā ñātīnaṃ mānabhindanattāya ākāse ratanacaṅkamaṃ māpetvā tattha caṅkamanto dhammaṃ desesi. Ñātī pasannacittā suddhodanamahārājānaṃ ādiṃ katvā vandiṃsu. Tasmīṃ ñātisamāgame pokkharavassaṃ vassi. Taṃ ārabba mahājanena kathāya samuṭṭhāpitāya “na, bhikkhave, idāneva, pubbepi mayhaṃ ñātisamāgame pokkharavassaṃ vassiyevā”ti vatvā vessantarajātaṃ kathesi. Dhammadesanaṃ sutvā pakkamantesu ñātīsu ekopi satthāraṃ na nimantesi. Rājāpi “mayhaṃ putto mama gehaṃ anāgantvā kahaṃ gamissatī”ti animantetvāva agamāsi. Gantvā ca pana gehe vīsatiyā bhikkhusahassānaṃ yāguādīni paṭiyādāpetvā āsanāni paññāpesi. Punadivase satthā piṇḍāya pavisanto “kiṃ nu kho atītabuddhā pitu nagaraṃ patvā ujukameva ñātikulaṃ paviṃsu, udāhu paṭipāṭiyā piṇḍāya carimṃsū”ti āvajjento “paṭipāṭiyā carimṃsū”ti disvā paṭhamagehato paṭṭhāya piṇḍāya caranto pāyāsi. Rāhulamātā pāsādatale nisinnāva disvā taṃ pavattiṃ rañño ārocesi. Rājā sātakaṃ saṇṭhāpento vegena nikkhamitvā satthāraṃ vanditvā - “putta, kasmā maṃ nāsesi, ativiya te piṇḍāya carantena lajjā uppāditā, yuttaṃ nāma vo imasmiṃyeva nagare suvaṇṇasivikādīhi vicaritvā piṇḍāya carituṃ, kiṃ maṃ lajjāpesi”ti? “Nāhaṃ taṃ, mahārāja, lajjāpemi, attano pana kulavaṃsaṃ anuvattāmi”ti. “Kiṃ pana, tāta, piṇḍāya caritvā jīvanavaṃso mama vaṃso”ti? “Neso, mahārāja, tava vaṃso, mama paneso vaṃso. Anekāni hi buddhasahassāni piṇḍāya caritvāva jīviṃsū”ti vatvā dhammaṃ desento imā gāthā abhāsi -

168. “Uttiṭṭhe nappamajjeyya, dhammaṃ sucariṭaṃ care;
Dhammacārī sukhaṃ seti, asmiṃ loke paramhi ca.

169. “Dhammaṃ care sucariṭaṃ, na naṃ ducariṭaṃ care;
Dhammacārī sukhaṃ seti, asmiṃ loke paramhi cā”ti.

Tattha uttiṭṭheti utṭahitvā paresaṃ gharadvāre ṭhatvā gahetabbapiṇḍe. Nappamajjeyyāti piṇḍacārikavattañhi hāpetvā paṇītabhojanāni pariyesanto uttiṭṭhe pamajjati nāma, sapadānaṃ piṇḍāya caranto pana na pamajjati nāma. Evaṃ karonto uttiṭṭhe nappamajjeyya. Dhammanti anesanaṃ pahāya sapadānaṃ caranto tameva bhikkhācariyadhammaṃ sucariṭaṃ care. Sukhaṃ setīti desanāmattametaṃ, evaṃ panetaṃ bhikkhācariyadhammaṃ caranto dhammacārī idha loke catūhi iriyāpathehi sukhaṃ viharatīti attho. Na naṃ ducaritanti vesiyādibhede agocare caranto bhikkhācariyadhammaṃ ducariṭaṃ carati nāma. Evaṃ acaritvā dhammaṃ care sucariṭaṃ, na naṃ ducariṭaṃ care. Sesam vuttatthameva.

Desanāvasāne rājā sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattānampi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

3. Pañcasatavipassakabhikkhuvatthu

170. Yathā pubbuḷakanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto pañcasate vipassake bhikkhū ārabha kathesi.

Te kira satthu santike kammaṭṭhānaṃ gahetvā araṇṇaṃ pavisitvā ghaṭentā vāyamantā appavisesā “viseṭvā kammaṭṭhānaṃ gahessāmā”ti satthu santikaṃ āgacchantā antarāmagge marīcikammaṭṭhānaṃ bhāventāva āgamiṃsu. Tesāṃ vihāraṃ pavitṭhakkhaṇeṃ devo vassi. Te tattha tattha pamukhesu ṭhatvā dhārāvegena utṭhahitvā bhijjante pubbuḷake disvā “ayampi attabhāvo uppajjitvā bhijjanatthena pubbuḷakasadisoyevā”ti āramaṇaṃ gaṇhiṃsu. Satthā gandhakuṭiyaṃ nisinnova te bhikkhū oloketvā tehi saddhiṃ kathento viya obhāsaṃ pharitvā imaṃ gāthamāha -

170. “Yathā pubbuḷakaṃ passe, yathā passe marīcikaṃ;
Evaṃ lokaṃ avekkhantaṃ, maccurājā na passatī”ti.

Tattha marīcikanti mayūkhaṃ. Te hi dūratova gehasaṇṭhānādivasena upaṭṭhitāpi upagacchantānaṃ agayhūpagā rittakā tucchakāva. Tasmā yathā uppajjitvā bhijjanatthena pubbuḷakaṃ rittatucchādibhāveneva passeyya, evaṃ khandhādilokaṃ avekkhantaṃ maccurājā na passatīti attho.

Desanāvasāne te bhikkhū ṭhitaṭṭhāneyeva arahattaṃ pāpuṇiṃsūti.

Pañcasatavipassakabhikkhuvatthu tatiyaṃ.

4. Abhayarājakumāravatthu

171. Etha passathimaṃ lokanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā veḷuvane viharanto abhayarājakumāraṃ ārabha kathesi.

Tassa kira paccantaṃ vūpasametvā āgatassa pitā bimbisāro tussitvā ekaṃ naccagītakusalaṃ nāṭakitthiṃ datvā sattāhaṃ rajjamadāsi. So sattāhaṃ gehā bahi anikkhantova rajasiriṃ anubhavitvā aṭṭhame divase nadītitthaṃ gantvā nhatvā uyyānaṃ pavisitvā santatimahāmatto viya tassā itthiyā naccagītaṃ passanto nisīdi. Sāpi taṅkhaṇaṇṇeva santatimahāmattassa nāṭakitthī viya satthakavātānaṃ vasena kālamakāsi. Kumāro tassā kālakiriyāya uppannasoko “na me imaṃ sokaṃ ṭhapetvā satthāraṃ añño nibbāpetuṃ sakkhissatī”ti satthāraṃ upasaṅkamtivā, “bhante, sokaṃ me nibbāpethā”ti āha. Satthā taṃ samassāsetvā “tayā hi, kumāra, imissā itthiyā evameva matakāle rodantena pavattitānaṃ assūnaṃ anamatagge saṃsāre pamāṇaṃ natthī”ti vatvā tāya desanāya sokassa tanubhāvaṃ ñatvā, “kumāra, mā soci, bālajānānaṃ saṃsīdanaṭṭhānameta”nti vatvā imaṃ gāthamāha -

171. “Etha passathimaṃ lokaṃ, cittaṃ rājarathūpamaṃ;
Yattha bālā visīdanti, natthi saṅgo vijānata”nti.

Tattha te passathāti rājakumārameva sandhāyāha. Imaṃ lokanti imaṃ khandhalokādisaṅkhātaṃ attabhāvaṃ. Cittanti sattaratanādivicittaṃ rājarathaṃ viya vatthālaṅkāradicittitaṃ. Yattha bālāti yasmiṃ attabhāve bālā evaṃ visīdanti. Vijānatanti vijānantānaṃ paṇḍitānaṃ ettha rāgasāṅgādīsū ekopi saṅgo natthīti attho.

Desanāvasāne rājakumāro sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattānampi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Abhayarājakumāravatthu catutthaṃ.

5. Sammajjanattheravatthu

172. Yo ca pubbeti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto sammajjanattheraṃ ārabba kathesi.

So kira pāto vā sāyaṃ vāti velaṃ pamāṇaṃ akatvā abhikkhaṇaṃ sammajjantova vicarati. So ekadivasaṃ sammajjanaṃ gahetvā divāṭṭhāne nisinnassa revatattherassa santikaṃ gantvā “ayaṃ mahākusīto janassa saddhādeyyaṃ bhuñjitvā āgantvā nisīdati, kiṃ nāmetassa sammajjanaṃ gahetvā ekaṃ ṭhānaṃ sammajjitum na vaṭṭatī”ti āha. Thero “ovādamassa dassāmī”ti cintetvā ehāvusoti. Kiṃ, bhanteti? Gaccha nhatvā ehīti. So tathā akāsi. Atha naṃ thero ekamantaṃ nisīdāpetvā ovadanto āha - “āvuso, bhikkhunā nāma na sabbakālaṃ sammajjantena vicaritum vaṭṭati, pāto eva pana sammajjitvā piṇḍāya caritvā piṇḍapāṭapaṭikkantena āgantvā rattitṭhāne vā divāṭṭhāne vā nisinnena dvattiṃsākāraṃ sajjhāyitvā attabhāve khayavayaṃ paṭṭhapetvā sāyanhe utṭhāya sammajjitum vaṭṭati, niccakālaṃ asammajjitvā attanopi nāma okāso kātabbo”ti. So therassa ovāde ṭhatvā na cirasseva arahattaṃ pāpuṇi. Taṃ taṃ ṭhānaṃ uklāpaṃ ahoṣi. Atha naṃ bhikkhū āhaṃsu - “āvuso sammajjanatthera, taṃ taṃ ṭhānaṃ uklāpaṃ kasmā na sammajjasī”ti? “Bhante, mayā pamādakāle evaṃ kataṃ, idānānhi appamatto”ti. Bhikkhū “ayaṃ thero aññaṃ byākarotī”ti satthu ārocesum. Satthā “āma, bhikkhave, mama putto pubbe pamādakāle sammajjanto vicari, idāni pana maggaphalasukhena vītināmento na sammajjati”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

172. “Yo ca pubbe pamajjitvā, pacchā so nappamajjati;
Somaṃ lokaṃ pabhāseti, abbhā muttova candimā”ti.

Tassattho - yo puggalo pubbe vattapaṭivattakaraṇena vā sajjhāyādīhi vā pamajjitvā pacchā maggaphalasukhena vītināmento nappamajjati, so abbhādīhi mutto candova okāsalokaṃ maggaññaṇena imaṃ khandhādilokaṃ obhāseti, ekālokaṃ karotīti.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Sammajjanattheravatthu pañcamaṃ.

6. Aṅgulimālattheravatthu

173. Yassa pāpanti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto aṅgulimālattheraṃ ārabba kathesi. Vatthu aṅgulimālasuttantavaseneva veditabbaṃ.

Thero pana satthu santike pabbajitvā arahattaṃ pāpuṇi. Atha kho āyasmā aṅgulimālo rahogato paṭisallīno vimuttisukhapaṭisaṃvedī. Tāyaṃ velāyaṃ imaṃ udānaṃ udānesi -

“Yo ca pubbe pamajjitvā, pacchā so nappamajjati;
Somaṃ lokaṃ pabhāseti, abbhā muttova candimā”ti. -

Ādinā nayena udānaṃ udānetvā anupādisesāya nibbānadhātuyā parinibbuto. Bhikkhū “kahaṃ nu kho, āvuso, therō uppanno”ti dhammasabhāyaṃ kathaṃ samuṭṭhāpesuṃ? Satthā āgantvā “kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinnā”ti pucchitvā, “bhante, aṅgulimālattherassa nibbattaṭṭhānakathāyā”ti vutte “parinibbuto ca, bhikkhave, mama putto”ti. “Bhante, ettake manusse māretvā parinibbuto”ti? “Āma, bhikkhave, so pubbe ekaṃ kalyāṇamittaṃ alabhitvā ettakaṃ pāpamakāsi, pacchā pana kalyāṇamittapaccayaṃ labhitvā appamatto ahosi. Tenassa taṃ pāpakammaṃ kusaleṇa pihita”nti vatvā imaṃ gāthamāha -

173. “Yassa pāpaṃ kataṃ kammaṃ, kusaleṇa pidhīyati;
Somaṃ lokaṃ pabhāseti, abbhā muttova candimā”ti.

Tattha kusaleṇāti arahattamaggaṃ sandhāya vuttaṃ. Sesaṃ uttānatthamevāti.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Aṅgulimālattheravatthu chaṭṭhaṃ.

7. Pesakāradhītāvatthu

174. Andhabhūtoti imaṃ dhammadesanaṃ satthā aggāḷave cetiye viharanto ekaṃ pesakāradhītaraṃ ārabha kathesi.

Ekadivasañhi āḷavivāsino satthari āḷaviṃ sampatte nimantetvā dānaṃ adaṃsu. Satthā bhattakiccāvasāne anumodanaṃ karonto “addhuvaṃ me jīvitaṃ, dhuvāṃ me maraṇaṃ, avassaṃ mayā maritabbameva, maraṇapariyosānaṃ me jīvitaṃ, jīvitemeva aniyataṃ, maraṇaṃ niyatanti evaṃ maraṇassatiṃ bhāvētha. Yesañhi maraṇassati abhāvitā, te pacchime kāle āsīvisaṃ disvā bhītaadaṇḍapuriso viya santāsapattā bheravaravaṃ ravantā kālaṃ karonti. Yesaṃ pana maraṇassati bhāvitā, te dūratova āsīvisaṃ disvā daṇḍakena gahetvā chaḍḍetvā ṭhitapuriso viya pacchime kāle na santasanti, tasmā maraṇassati bhāvetabbā”ti āha. Taṃ dhammadesanaṃ sutvā avasesajanā sakiccappasutāva ahesuṃ. Ekā pana soḷasavassuddesikā pesakāradhītā “aho buddhānaṃ kathā nāma acchariyā, mayā pana maraṇassatiṃ bhāvetuṃ vaṭṭatī”ti rattindivaṃ maraṇassatimeva bhāvesi. Satthāpi tato nikkhamitvā jetavanaṃ agamāsi. Sāpi kumārikā tīṇi vassāni maraṇassatiṃ bhāvesiyeva.

Athekadivasaṃ satthā paccūsasamaye lokaṃ olokento taṃ kumārikaṃ attano ñāṇajālassa antopaviṭṭhaṃ disvā “kiṃ nu kho bhavissatī”ti upadhārento “imāya kumārikāya mama dhammadesanāya sutadivasato paṭṭhāya tīṇi vassāni maraṇassati bhāvitā, idānāhaṃ tattha gantvā imaṃ kumārikaṃ cattāro pañhe pucchitvā tāya vissajjentiyaṃ catūsu ṭhānesu sādhuḷkāraṃ datvā imaṃ gāthaṃ bhāsissāmi. Sā gāthāvasāne sotāpattiphale patitṭhahissati, taṃ nissāya mahājanassāpi sātthikā dhammadesanā bhavissatī”ti ñatvā pañcasatabhikkhuparivāro jetavanā nikkhamitvā anupubbenā aggāḷavavihāraṃ agamāsi. Āḷavivāsino “satthā āgato”ti sutvā taṃ vihāraṃ gantvā nimantayīṃsu. Tadā sāpi kumārikā satthu āgamaṃ sutvā “āgato kira mayhaṃ pitā, sāmī, ācariyo puṇṇacandamukho mahāgotamabuddho”ti tuṭṭhamānasā “ito me tiṇṇaṃ saṃvaccharānaṃ matthake suvaṇṇavanaṇṇo satthā diṭṭhapubbo, idānissa suvaṇṇavanaṇṇaṃ sarīraṃ daṭṭhuṃ madhurojaṇa varadhammaṃ sotuṃ labhissāmī”ti cintesi. Pitā panassā sālaṃ gacchanto āha - “amma, parasantako me sāṭako āropito, tassa vidatthimattaṃ anitṭhitaṃ, taṃ ajja

niṭṭhāpessāmi, sīghaṃ me tasaraṃ vaṭṭetvā āhareyyāsī”ti. Sā cintesi - “ahaṃ satthu dhammaṃ sotukāmā, pitā ca maṃ evaṃ āha. Kiṃ nu kho satthu dhammaṃ suṇāmi, udāhu pitu tasaraṃ vaṭṭetvā harāmī”ti? Athassā etadahosi “pitā maṃ tasare anāhariyamāne potheyyapi pahareyyapi, tasmā tasaraṃ vaṭṭetvā tassa datvā pacchā dhammaṃ sossāmī”ti pīṭhake nisīditvā tasaraṃ vaṭṭesi.

Āḷavivāsinopi satthāraṃ parivisitvā pattaṃ gahetvā anumodanattāya aṭṭhaṃsu. Satthā “yamahaṃ kuladhītaraṃ nissāya tiṃsayojanamaggaṃ āgato, sā ajjāpi okāsaṃ na labhati. Tāya okāse laddhe anumodanaṃ karissāmī”ti tuṇhībhūto ahosi. Evaṃ tuṇhībhūtampi satthāraṃ sadevake loke koci kiñci vattuṃ na visahati. Sāpi kho kumārikā tasaraṃ vaṭṭetvā pacchiyaṃ ṭhapetvā pitu santikaṃ gacchamānā parisapariyante ṭhatvā satthāraṃ olokayamānāva aṭṭhāsī. Satthāpi gīvaṃ ukkhipitvā taṃ olokesi. Sā olokitaḥkareneva aññāsī - “satthā evarūpāya parisāya majjhe nisīditvāva maṃ olovento mamāgamaṇaṃ paccāsīsatī, attano santikaṃ āgamaṇameva paccāsīsatī”ti. Sā tāsarapacchiṃ ṭhapetvā satthu santikaṃ agamāsī. Kasmā pana naṃ satthā olokesīti? Evaṃ kirassa ahosi “esā ettova gacchamānā puthujjanakālakiriyaṃ katvā aniyatagatikā bhavissatī, mama santikaṃ āgantvā gacchamānā sotāpattiphalaṃ patvā niyatagatikā hutvā tusitavimāne nibbattissatī”ti. Tassā kira taṃ divasaṃ maraṇato mutti nāma natthi. Sā olokitasaññāneveva satthāraṃ upasaṅkamitvā chabbaṇṇaraṃsīnaṃ antaraṃ pavisitvā vanditvā ekamantaṃ aṭṭhāsī. Tathārūpāya parisāya majjhe nisīditvā tuṇhībhūtaṃ satthāraṃ vanditvā ṭhitakkaṇeveyeva taṃ āha - “kumārike, kuto āgacchasī”ti? “Na jānāmi, bhante”ti. “Kattha gamissasī”ti? “Na jānāmi, bhante”ti. “Na jānāsī”ti? “Jānāmi, bhante”ti. “Jānāsī”ti? “Na jānāmi, bhante”ti. Iti naṃ satthā cattāro pañhe pucchi. Mahājano ujjhāyi - “ambho, passatha, ayaṃ pesakāradhītā sammāsambuddhena saddhiṃ icchiticchitaṃ kathesi, nanu nāma imāya ‘kuto āgacchasī’ti vutte ‘pesakāragehato’ti vattabbaṃ. ‘Kahaṃ gacchasī’ti vutte ‘pesakārasāla’nti vattabbaṃ siyā”ti.

Satthā mahājanaṃ nissaddaṃ katvā, “kumārike, tvaṃ kuto āgacchasī”ti vutte “kasmā na jānāmīti vadesī”ti pucchi. Bhante, tumhe mama pesakāragehato āgatabhāvaṃ jānātha, “kuto āgatāsī”ti pucchantaṃ pana “kuto āgantvā idha nibbattāsī”ti pucchatha. Ahaṃ pana na jānāmi “kuto ca āgantvā idha nibbattāmhī”ti. Athassā satthā “sādhū sādhū, kumārike, mayā pucchitapañhova tayā vissajjito”ti paṭhamāṃ sādhuḥkāraṃ datvā uttarimpi pucchi - “kattha gamissasīti puna puṭṭhā kasmā ‘na jānāmī’ti vadesī”ti? Bhante, tumhe maṃ tāsarapacchiṃ gahetvā pesakārasālaṃ gacchantiṃ jānātha, “ito gantvā kattha nibbattissasī”ti pucchatha. Ahañca ito cutā na jānāmi “kattha gantvā nibbattissāmī”ti. Athassā satthā “mayā pucchitapañhoveva tayā vissajjito”ti dutiyaṃ sādhuḥkāraṃ datvā uttarimpi pucchi - “atha kasmā ‘na jānāsī’ti puṭṭhā ‘jānāmī’ti vadesī”ti? “Maraṇabhāvaṃ jānāmi, bhante, tasmā evaṃ vademī”ti. Athassā satthā “mayā pucchitapañhoveva tayā vissajjito”ti tatiyaṃ sādhuḥkāraṃ datvā uttarimpi pucchi - “atha kasmā ‘jānāsī’ti puṭṭhā ‘na jānāmī’ti vadesī”ti. Mama maraṇabhāvameva ahaṃ jānāmi, bhante, “rattindivapubbaṇhādīsu pana asukakāle nāma marissāmī”ti na jānāmi, tasmā evaṃ vademīti. Athassā satthā “mayā pucchitapañhoveva tayā vissajjito”ti catutthaṃ sādhuḥkāraṃ datvā parisāṃ āmantetvā “ettakaṃ nāma tumhe imāya kathitaṃ na jānātha, kevalaṃ ujjhāyatheva. Yesañhi paññācakkhu natthi, te andhā eva. Yesāṃ paññācakkhu atthi, te eva cakkhumanto”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

174. “Andhabhūto ayaṃ loko, tanukettha vipassati;
Sakuṇo jālamuttova, appo saggāya gacchatī”ti.

Tattha andhabhūto ayaṃ lokoti ayaṃ lokiyamahājano paññācakkhuno abhāvena andhabhūto. Tanuketthāti tanuko ettha, na bahu jano aniccādivasena vipassati. Jālamuttovāti yathā chekena sākuṇikena jālena ottharivā gayhamānesu vaṭṭakesu kocideva jālato muccati. Sesā antojārameva pavisanti. Tathā maraṇajālena otthaṭesu sattesu bahū apāyagāmino honti, appo kocideva satto saggāya gacchatī, sugatiṃ vā nibbānaṃ vā pāpuṇātīti attho.

Desanāvasāne kumārikā sotāpattiphale patiṭṭhahi, mahājanassāpi sātthikā dhammadesanā ahoṣīti.

Sāpi tasarapacchiṃ gahetvā pitu santikaṃ agamāsi, sopi nisinnakova niddāyi. Tassā asallakkhetvāva tasarapacchiṃ upanāmentiyā tasarapacchi vemakoṭiyaṃ paṭihaññitvā saddaṃ kurumānā pati. So pabujjhivā gahitanimitteneva vemakoṭiṃ ākaḍḍhi. Vemakoṭi gantvā taṃ kumārikaṃ ure pahari, sā tattheva kālaṃ katvā tusitabhavane nibbatti. Athassā pitā taṃ olokento sakalasarīrena lohitaṃ makkhitaṃ patitvā mataṃ addasa. Athassa mahāsoko uppajji. So “na mama sokaṃ añño nibbāpetuṃ sakkhissatī”ti rodanto satthu santikaṃ gantvā tamatthaṃ ārocetvā, “bhante, sokaṃ me nibbāpethā”ti āha. Satthā taṃ samassāsetvā “mā soci, upāsaka. Anamataggasmiñhi saṃsāre tava evameva dhītu maraṇakāle paggharitaassu catunnaṃ mahāsamuddānaṃ udakato atirekatara”nti vatvā anamataggakathaṃ kathesi. So tanubhūtasoko satthāraṃ pabbajjaṃ yācitvā laddhūpasampado na cirasseva arahattaṃ pāpuṇīti.

Pesakāradhītāvatthu sattamaṃ.

8. Tiṃsabhiikkhuvatthu

175. Haṃsādiccapatheti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto tiṃsa bhikkhū ārabha kathesi.

Ekasmiñhi divase tiṃsamattā disāvāsikā bhikkhū satthāraṃ upasaṅkamimṃsu. Ānandatthero satthu vattakaraṇavelāya āgantvā te bhikkhū disvā “satthārā imehi saddhiṃ paṭisanthāre kate vattaṃ karissāmī”ti dvārakoṭṭhake aṭṭhāsi. Satthāpi tehi saddhiṃ paṭisanthāraṃ katvā tesāṃ saraṇiyadhammaṃ kathesi. Taṃ sutvā te sabbepe arahattaṃ patvā uppatitvā ākāse agamimṃsu. Ānandatthero tesu cirāyantesu satthāraṃ upasaṅkamitvā, “bhante, idāneva tiṃsamattā bhikkhū āgatā, te kuhi”nti pucchi. “Gatā, ānandā”ti. “Katarena maggena, bhante”ti? “Ākāsenānandā”ti. “Kiṃ pana te, bhante, khīṇāsavā”ti? “Āmānanda, mama santike dhammaṃ sutvā arahattaṃ pattā”ti. Tasmīṃ pana khaṇe ākāse haṃsā āgamimṃsu. Satthā “yassa kho paṇānanda, cattāro iddhipādā subhāvitā, so haṃsā viya ākāse gacchatī”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

175. “Haṃsādiccapathe yanti, ākāse yanti iddhiyā;
Nīyanti dhīrā lokamhā, jetvā māraṃ savāhini”nti.

Tassattho - ime haṃsā ādiccapathe ākāse gacchanti. Yesāṃ iddhipādā subhāvitā, tepi ākāse yanti iddhiyā. Dhīrā paṇḍitā savāhiniṃ māraṃ jetvā imamhā vaṭṭalokā nīyanti, nibbānaṃ pāpuṇantīti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Tiṃsabhikkhuvatthu aṭṭhamam.

9. Ciñcamāṇavikāvatthu

176. Ekaṃ dhammanti dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto ciñcamāṇavikaṃ ārabha kathesi.

Paṭhamabodhiyañhi dasabalassa puthubhūtesu sāvakesu appamāṇesu devamanussesu ariyabhūmiṃ okkantesu patthaṭṭe guṇasamudaye mahālābhasakkāro udapādi. Titthiyā sūriyuggamane khajjopanakasadisā ahesuṃ hatalābhasakkārā. Te antaravīthiyaṃ ṭhatvā “kiṃ samaṇo gotamova buddho, mayampi buddhā, kiṃ tasseva dinnaṃ mahapphalaṃ, amhākampi dinnaṃ mahapphalameva, amhākampi detha sakkarothā”ti evaṃ manusse viññāpentāpi lābhasakkāraṃ alabhivā raho sannipatitvā “kena nu kho upāyena samaṇassa gotamassa manussānaṃ antare avaṇṇaṃ uppādetvā lābhasakkāraṃ nāseyyāma”ti cintayimsu.

Tadā sāvattthiyaṃ ciñcamāṇavikā nāmekā paribbājikā uttamarūpadharā sobhaggappattā devaccharā viya. Assā sarīrato rasmiyo niccharanti. Atheke kharamantī evamāha - “ciñcamāṇavikaṃ paṭicca samaṇassa gotamassa avaṇṇaṃ uppādetvā lābhasakkāraṃ nāsessāma”ti. Te “attheko upāyo”ti sampañicchiṃsu. Atha sā titthiyārāmaṃ gantvā vanditvā aṭṭhāsi, titthiyā tāya saddhiṃ na kathesuṃ. Sā “ko nu kho me doso”ti yāvatatiyaṃ “vandāmi, ayyā”ti vatvā, “ayyā, ko nu kho me doso, kiṃ mayā saddhiṃ na kathethā”ti āha. “Bhagini, samaṇaṃ gotamaṃ amhe viheṭṭhayantaṃ hatalābhasakkāre katvā vicarantaṃ na jānāsī”ti? “Na jānāmi, ayyā, kiṃ panettha mayā kattabba”nti. “Sace tvaṃ, bhagini, amhākaṃ sukhamicchasi, attānaṃ paṭicca samaṇassa gotamassa avaṇṇaṃ uppādetvā lābhasakkāraṃ nāsehī”ti.

Sā “sādhu, ayyā, mayhaṃveso bhāro, mā cintayitthā”ti vatvā pakkamitvā itthimāyāsu kusalatāya tato paṭṭhāya sāvattthivāsīnaṃ dhammakathaṃ sutvā jetavanā nikkhamanasamaye indagopakavaṇṇaṃ paṭaṃ pārupitvā gandhamālādihatthā jetavanābhimukhī gacchati. “Imāya velāya kuhiṃ gacchasi”ti vutte, “kiṃ tumhākaṃ mama gamanaṭṭhānenā”ti vatvā jetavanasamīpe titthiyārāme vasitvā pātova “aggavandanaṃ vandissāma”ti nagarā nikkhamante upāsakajane jetavanassa antovuṭṭhā viya hutvā nagaraṃ pavisati. “Kuhiṃ vuṭṭhāsī”ti vutte, “kiṃ tumhākaṃ mama vuṭṭhaṭṭhānenā”ti vatvā māsaddhamāsaccayena pucchiyamānā jetavane samaṇena gotamena saddhiṃ ekagandhakuṭiyā vuṭṭhāmhīti. Puthujjanānaṃ “saccaṃ nu kho etaṃ, no”ti kaṅkhaṃ uppādetvā temāsacatumāsaccayena pilotikāhi udaraṃ veṭṭhetvā gabbhinivaṇṇaṃ dassetvā upari rattapaṭaṃ pārupitvā “samaṇaṃ gotamaṃ paṭicca gabbho uppanno”ti andhabāle saddahāpetvā aṭṭhanavamāsaccayena udare dārumaṇḍalikaṃ bandhitvā upari paṭaṃ pārupitvā hatthapādapiṭṭhiyo gohanukena koṭṭāpetvā ussade dassetvā kilantindriyā hutvā sāyanhasamaye tathāgate alaṅkatadhammāsane nisīditvā dhammaṃ desente dhammasabhaṃ gantvā tathāgatassa purato ṭhatvā, “mahāsamaṇa, mahājanassa tāva dhammaṃ desesi, madhuro te saddo, samphusitaṃ dantāvaraṇaṃ. Ahaṃ pana taṃ paṭicca gabbhaṃ labhitvā paripuṇṇagabbhā jātā, neva me sūtigharaṃ jānāsi, sappitelādīni sayamaṃ akaronto upaṭṭhākānampi aññataraṃ kosalarājānaṃ vā anāthapiṇḍikaṃ vā visākhaṃ upāsikaṃ vā ‘imissā ciñcamāṇavikāya

kattabbayuttakam karohi'ti na vadesi, abhiramitumyeva janasi, gabbhapariharam na janasi'ti guthapiṇḍam gahetva candamaṇḍalam dusetum vāyamanti viya parisamajjhe tathāgataṃ akkosi. Tathāgato dhammakathaṃ tthapetvā siho viya abhinadanto, "bhagini, tayā kathitassa tathabhāvaṃ vā vitathabhāvaṃ vā ahameva ca tvañca jānāmā'ti āha. "Āma, mahāsamaṇa, tayā ca mayā ca ñatabhāvenetaṃ jāta'nti.

Tasmiṃ khaṇe sakkassa āsanaṃ uṇhākāraṃ dassesi. So āvajjamāno "ciñcamāṇavikā tathāgataṃ abhūtena akkosati'ti ñatvā "idaṃ vatthum sodhessāmi'ti catūhi devaputtehi saddhiṃ āgami. Devaputtā mūsikapotakā hutvā dārumaṇḍalikassa bandhanarajjūke ekappahāreneva chindimsu, pārutapaṭaṃ vāto ukkhipi, dārumaṇḍalikaṃ patamānaṃ tassā pādapiṭṭhiyaṃ pati, ubho aggapādā chijjimsu. Manussā "dhī kālakaṇṇi, sammāsambuddhaṃ akkosī'ti sīse kheḷaṃ pātetvā leḍḍudaṇḍādihattā jetavanā nīharimsu. Athassā tathāgatassa cakkhupathaṃ atikkantakāle mahāpathavī bhijjivā vivaramadāsi, avīcīto aggijālā utṭhahi. Sā kuladattiyaṃ kambalaṃ pārūpamānā viya gantvā avīcimhi nibbatti. Aññatitthiyānaṃ lābhasakkāro parihāyi, dasabalassa bhiyyosomattāya vaḍḍhi. Punadivase dhammasabhāyaṃ kathaṃ samuṭṭhāpesuṃ, "āvuso, ciñcamāṇavikā evaṃ ulāraguṇaṃ aggadakkhiṇeyyaṃ sammāsambuddhaṃ abhūtena akkositvā mahāvināsaṃ pattā'ti. Satthā āgantvā "kāya nuttha, bhikkhave, etarahi kathāya sannisinnā'ti pucchitvā "imāya nāmā'ti vutte "na, bhikkhave, idāneva, pubbepi esā maṃ abhūtena akkositvā vināsaṃ pattāyevā'ti vatvā -

"Nādaṭṭhā parato dosaṃ, aṇuṃ thūlāni sabbaso;
Issaro paṇaye daṇḍaṃ, sāmaṃ appaṭivekkhiyā'ti. -

Imaṃ dvādasanipāte mahāpadumajātaṃ vitthāretvā kathesi -

Tadā kiresā mahāpadumakumārassa bodhisattassa mātu sapattī rañño aggamaheśi hutvā mahāsattaṃ asaddhammena nimantetvā tassa maṇaṃ alabhitvā attanāva attani vippekāraṃ katvā gilānālayaṃ dassetvā "tava putto maṃ anicchantiṃ imaṃ vippekāraṃ pāpesi'ti rañño ārocesi. Rājā kuddho mahāsattaṃ corapapāte khipi. Atha naṃ pabbatakucchiyaṃ adhivatthā devatā paṭiggahetvā nāgarājassa phaṇagabbhe patiṭṭhapesi. Nāgarājā taṃ nāgabhavanaṃ netvā upaḍḍharajjena sammānesi. So tattha saṃvaccharaṃ vasitvā pabbajitukāmo himavantappadesaṃ patvā pabbajitvā jhānābhīññāyo nibbatesi. Atha naṃ eko vanacarako disvā rañño ārocesi. Rājā tassa santikaṃ gantvā katapaṭisanthāro sabbamaṃ taṃ pavattiṃ ñatvā mahāsattaṃ rajjena nimantetvā tena "mayhaṃ rajjena kiccaṃ natthi, tvaṃ pana dasa rājadhamme akopetvā agatigamaṇaṃ pahāya dhammena rajjaṃ kārehī'ti ovadito utṭhāyāsanaṃ roditvā nagaraṃ gacchanto antarāmagge amacce pucchi - "ahaṃ kaṃ nissāya evaṃ ācārasampannaṃ puttana viyogaṃ patto'ti? "Aggamahesiṃ nissāya, devā'ti. Rājā taṃ uddhaṃpādaṃ gahetvā corapapāte khipāpetvā nagaraṃ pavisitvā dhammena rajjaṃ kāresi. Tadā mahāpadumakumāro satthā ahosi, mātu sapattī ciñcamāṇavikāti.

Satthā imamatthaṃ pakāsetvā, "bhikkhave, ekaṃ dhammañhi saccavacanaṃ pahāya musāvāde patiṭṭhitānaṃ viṣaṭṭhaparalokānaṃ akattabbapāpakammaṃ nāma natthi'ti vatvā imaṃ gāthamāha -

176. "Ekaṃ dhammaṃ atītassa, musāvādissa jantuno;
Vitiṇṇaparalokassa, natthi pāpaṃ akāriya'nti.

Tattha ekaṃ dhammanti saccaṃ. Musāvādisāti yassa dasasu vacanesu ekampi saccaṃ natthi, evarūpassa musāvādino. Vitiṇṇaparalokassāti vissatṭhaparalokassa. Evarūpo hi manussasampattiṃ devasampattiṃ avasāne nibbānasampattinti imā tissopi sampattiyo na passati. Natthi pāpanti tassa evarūpassa idaṃ nāma pāpaṃ akattabbanti natthi.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Ciñcamāṇavikāvatthu navamaṃ.

10. Asadisadānavatthu

177. Na ve kadariyāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto asadisadānaṃ ārabha kathesi.

Ekasmiñhi samaye satthā cārikaṃ caritvā pañcasatabhikkhuparivāro jetavanaṃ pāvīsi. Rājā vihāraṃ gantvā satthāraṃ nimantetvā punadivase āgantukadānaṃ sajjetvā “dānaṃ me passantū”ti nāgare pakkosi. Nāgarā āgantvā rañño dānaṃ disvā punadivase satthāraṃ nimantetvā dānaṃ sajjetvā “amhākampi dānaṃ, devo, passantū”ti rañño pahīṇiṃsu. Rājā tesāṃ dānaṃ disvā “imehi mama dānato uttaritaraṃ kataṃ, puna dānaṃ karissāmi”ti punadivasepi dānaṃ sajjesi. Nāgarāpi taṃ disvā punadivase sajjayīṃsu. Evaṃ neva rājā nāgare parājetuṃ sakkoti, na nāgarā rājānaṃ. Atha chaṭṭhe vāre nāgarā sataguṇaṃ saḥassaguṇaṃ vaḍḍhetvā yathā na sakkā hoti “idaṃ nāma imesaṃ dāne natthī”ti vattum, evaṃ dānaṃ sajjayīṃsu. Rājā taṃ disvā “sacāhaṃ imesaṃ dānato uttaritaraṃ kātuṃ na sakkhissāmi, kiṃ me jīvitenā”ti upāyaṃ cintento nipajji. Atha naṃ mallikā devī upasaṅkamitvā, “kasmā, mahārāja, evaṃ nipannosi, kena te indriyāni kilantāni viyā”ti pucchi. Rājā āha - “na dāni tvaṃ, devi, jānāsī”ti. “Na jānāmi, devā”ti. So tassā tamatthaṃ ārocesi.

Atha naṃ mallikā āha - “deva, mā cintayi, kahaṃ tayā pathavissaro rājā nāgarehi parājiyamāno ditṭhapubbo vā sutapubbo vā, ahaṃ te dānaṃ saṃvidahissāmi”ti. Itissa asadisadānaṃ saṃvidahitukāmatāya evaṃ vatvā, mahārāja, sālakalyāṇipadarehi pañcannaṃ bhikkhusatānaṃ anto āvaṭṭe nisīdanamaṇḍapaṃ kārehi, sesā bahiāvaṭṭe nisīdissanti. Pañca setacchattasatāni kārehi, tāni gahetvā pañcasatā hatthī pañcannaṃ bhikkhusatānaṃ matthake dhārayamānā ṭhassanti. Atṭha vā dasa vā rattasuvaṇṇanāvāyo kārehi, tā maṇḍapamajjhe bhavissanti. Dvinnaṃ dvinnaṃ bhikkhūnaṃ antare ekekā khattiyadhītā nisīditvā gandhe pisissati, ekekā khattiyadhītā bījanaṃ ādāya dve dve bhikkhū bījamānā ṭhassati, sesā khattiyadhītaro pise pise gandhe haritvā suvaṇṇanāvāsu pakkipissanti, tāsu ekaccā khattiyadhītaro nīluppakalāpe gahetvā suvaṇṇanāvāsu pakkhittagandhe āloḍetvā vāsaṃ gāhāpessanti. Nāgarānañhineva khattiyadhītaro atthi, na setacchattāni, na hatthino ca. Imehi kāraṇehi nāgarā parājissanti, evaṃ karohi, mahārājāti. Rājā “sādhu, devi, kalyāṇaṃ te kathita”nti tāya kathitaniyāmena sabbaṃ kāresi. Ekassa pana bhikkhuno eko hatthi nappahosi. Atha rājā mallikaṃ āha - “bhadda, ekassa bhikkhuno eko hatthi nappahoti, kiṃ karissāmā”ti. “Kiṃ, deva, pañca hatthisatāni natthī”ti? “Atthi, devi, avasesā duṭṭhahatthino, te bhikkhū disvāva verambhavātā viya caṇḍā hontī”ti. “Deva, ahaṃ ekassa duṭṭhahatthipotakassa chattaṃ gahetvā tiṭṭhanaṭṭhānaṃ jānāmi”ti. “Kattha naṃ ṭhapessāmā”ti? “Ayyassa aṅgulimālassa

santike’’ti. Rājā tathā kāresi. Hatthipotako vāladhiṃ antarasatthimhi pakkhipitvā ubho kaṇṇe pādetvā akkhīni nimiletvā aṭṭhāsi. Mahājano ‘‘evarūpassa nāma caṇḍahatthino ayamākāro’’ti hatthimeva olokesi.

Rājā buddhappamukhaṃ bhikkhusaṅghaṃ parivisitvā satthāraṃ vanditvā, ‘‘bhante, yaṃ imasmiṃ dānagge kappiyabhaṇḍaṃ vā akappiyabhaṇḍaṃ vā, sabbaṃ taṃ tumhākameva dammī’’ti āha. Tasmiṃ pana dāne ekadivaseneva pariccattaṃ cuddasakoṭṭidhanaṃ hoti. Satthu pana setacchattaṃ nisīdanapallaṅko ādhārako pādapiṭṭhikāti cattāri anagghāneva. Puna evarūpaṃ katvā buddhānaṃ dānaṃ nāma dātuṃ samattho nāhosi, teneva taṃ ‘‘asadisadāna’’nti paññāyi. Taṃ kira sabbabuddhānaṃ ekavāraṃ hotiyeva, sabbesaṃ pana itthīyeva saṃvidahati. Rañño pana kālo ca juṇho cāti dve amaccā ahesuṃ. Tesu kālo cintesi - ‘‘aho rājakulassa pariḥāni, ekadivaseneva cuddasakoṭṭidhanaṃ khayaṃ gacchati, ime imaṃ dānaṃ bhuñjitvā gantvā nipannā niddāyissanti, aho natṭhaṃ rājakula’’nti. Juṇho cintesi - ‘‘aho rañño dānaṃ sudinnaṃ. Na hi sakkā rājabhāve aṭṭhiteṇa evarūpaṃ dānaṃ dātuṃ, sabbasattānaṃ pattiṃ adento nāma natthi, ahaṃ panidaṃ dānaṃ anumodāmī’’ti.

Satthu bhattakiccāvasāne rājā anumodanattāya pattaṃ gaṇhi. Satthā cintesi - ‘‘rañña mahoghaṃ pavattentena viya mahādānaṃ dinnaṃ, asakkhi nu kho mahājano cittaṃ pasādetuṃ, udāhu no’’ti. So tesāṃ amaccānaṃ cittācāraṃ ñatvā ‘‘sace rañño dānānucchavikaṃ anumodanaṃ karissāmi, kāḷassa muddhā sattadhā phalissati, juṇho sotāpattiphale patitṭhahissati’’ti ñatvā kāle anukampaṃ paṭicca evarūpaṃ dānaṃ datvā ṭhitassa rañño catuppadikaṃ gāthameva vatvā utṭhāyāsanaṃ vihāraṃ gato. Bhikkhū aṅgulimālaṃ pucchiṃsu - ‘‘na kiṃ nu kho, āvuso, duṭṭhahatthiṃ chattaṃ dhāretvā ṭhitaṃ disvā bhāyī’’ti? ‘‘Na bhāyiṃ, āvuso’’ti. Te satthāraṃ upasaṅkamitvā āhaṃsu - ‘‘aṅgulimālo, bhante, aññaṃ byākarosī’’ti. Satthā ‘‘na, bhikkhave, aṅgulimālo bhāyati. Khīṇāsavausabhānañhi antare jeṭṭhakausabhā mama puttasadisā bhikkhū na bhāyanti’’ti vatvā brāhmaṇavagge imaṃ gāthamāha -

‘‘Usabhaṃ pavaraṃ vīraṃ, mahesiṃ vijitāvināṃ;
Anejaṃ nhātaṃ buddhaṃ, tamahaṃ brūmi brāhmaṇa’’nti.

Rājāpi domanassappatto ‘‘evarūpāya nāma parisāya dānaṃ datvā ṭhitassa mayhaṃ anucchavikaṃ anumodanaṃ akatvā gāthameva vatvā satthā utṭhāyāsanaṃ gato. Mayā satthu anucchavikaṃ dānaṃ akatvā ananucchavikaṃ kataṃ bhavissati, kappiyabhaṇḍaṃ adatvā akappiyabhaṇḍaṃ vā dinnaṃ bhavissati, satthārā me kupitena bhavitabbaṃ. Evañhi asadisadānaṃ nāma, dānānurūpaṃ anumodanaṃ kātuṃ vaṭṭatī’’ti vihāraṃ gantvā satthāraṃ vanditvā etadavoca - ‘‘kiṃ nu kho me, bhante, dātabbayuttakaṃ dānaṃ na dinnaṃ, udāhu dānānurūpaṃ kappiyabhaṇḍaṃ adatvā akappiyabhaṇḍameva dinna’’nti. ‘‘Kimetaṃ, mahārājā’’ti? ‘‘Na me tumhehi dānānucchavikā anumodanā katā’’ti? ‘‘Mahārāja, anucchavikameva te dānaṃ dinnaṃ. Etañhi asadisadānaṃ nāma, ekassa buddhassa ekavārameva sakkā dātuṃ, puna evarūpaṃ nāma dānaṃ duddada’’nti. ‘‘Atha kasmā, bhante, me dānānurūpaṃ anumodanaṃ na karitthā’’ti? ‘‘Parisāya asuddhattā, mahārājā’’ti. ‘‘Ko nu kho, bhante, parisāya doso’’ti? Athassa satthā dvinnampi amaccānaṃ cittācāraṃ ārocetvā kāle anukampaṃ paṭicca anumodanāya akatabhāvaṃ ācikkhi. Rājā ‘‘saccaṃ kira te, kāḷa, evaṃ cintita’’nti pucchitvā ‘‘sacca’’nti vutte ‘‘tava santakaṃ aggahetvā mama puttadārehi saddhiṃ mayi attano santakaṃ dente tuyhaṃ kā pīḷā. Gaccha, bho, yaṃ

te mayā dinnam, tam dinnameva hotu, ratthato pana me nikkhamā”ti tam ratthā nīharitvā juṇhaṃ pakkosāpetvā “saccaṃ kira te evaṃ cintita”nti pucchitvā “sacca”nti vutte, “sādhu, mātula, pasannosmi, tvaṃ mama parijanaṃ gahetvā mayā dinnaniyāmeneva satta divasāni dānaṃ dehī”ti sattāhaṃ rajjaṃ niyyādetvā satthāraṃ āha - “passatha, bhante, bālassa karaṇaṃ, mayā evaṃ dinnadāne pahāramadāsī”ti. Satthā “āma, mahārāja, bālā nāma parassa dānaṃ anabhinanditvā duggatiparāyaṇā honti, dhīrā pana paresampi dānaṃ anumoditvā saggaparāyaṇā eva hontī”ti vatvā imaṃ gāthamāha -

177. “Na ve kadariyā devalokaṃ vajanti, bālā have nappasaṃsanti dānaṃ;
Dhīro ca dānaṃ anumodamāno, teneva so hoti sukhī paratthā”ti.

Tattha kadariyāti thaddhammaccharino. Bālāti idhalokaparalokaṃ ajānanakā. Dhīroti paṇḍito. Sukhī paratthāti teneva so dānānumodanapuññaṃ paraloke dibbasampattiṃ anubhavamāno sukhī hotīti.

Desanāvasāne juṇho sotāpattiphale patiṭṭhahi, sampattaparisāyapi sātthikā dhammadesanā ahosi, juṇhopi sotāpanno hutvā sattāhaṃ raññaṃ dinnaniyāmeneva dānaṃ adāsīti.

Asadisadānavatthu dasamaṃ.

11. Anāthapiṇḍakaputtakālavatthu

178. Pathabyā ekarajjenāti imaṃ dhammadesanaṃ satthā jetavane viharanto kālaṃ nāma anāthapiṇḍikassa puttaṃ ārabha kathesi.

So kira tathāvidhassa saddhāsampannassa seṭṭhino putto hutvā neva satthu santikaṃ gantum, na gehaṃ āgatakāle daṭṭhum, na dhammaṃ sotum, na saṅghassa veyyāvaccaṃ katum icchati. Pitarā “mā evaṃ, tāta, karī”ti vuttopi tassa vacanaṃ na suṇāti. Athassa pitā cintesi - “ayaṃ evarūpaṃ diṭṭhiṃ gahetvā vicaranto avīciparāyaṇo bhavissati, na kho panetaṃ patirūpaṃ, yaṃ mayi passante mama putto nirayaṃ gaccheyya. Imasmiṃ kho pana loke dhanadānena abhijjanakasatto nāma natthi, dhanena naṃ bhindissāmī”ti. Atha naṃ āha - “tāta, uposathiko hutvā vihāraṃ gantvā dhammaṃ sutvā ehi, kahāpaṇasataṃ te dassāmī”ti. Dassatha, tātāti. Dassāmi, puttāti. So yāvatatiyaṃ paṭiññaṃ gahetvā uposathiko hutvā vihāraṃ agamāsi. Dhammassavanena panassa kiccaṃ natthi, yathāphāsukaṭṭhāne sayitvā pātova gehaṃ agamāsi. Athassa pitā “putto me uposathiko ahosi, sīghamassa yāguādīni āharathā”ti vatvā dāpesi. So “kahāpaṇe aggahetvā na bhuñjissāmī”ti āhaṭaṭaṭaṃ paṭikkhipi. Athassa pitā pīlaṃ asahanto kahāpaṇabhaṇḍaṃ dāpesi. So taṃ hatthena gahetvāva āhāraṃ paribhuñji.

Atha naṃ punadivase seṭṭhi, “tāta, kahāpaṇasahassaṃ te dassāmi, satthu purato ṭhatvā ekaṃ dhammapadaṃ uggaṇhitvā āgaccheyyāsi”ti pesesi. Sopi vihāraṃ gantvā satthu purato ṭhatvāva ekameva padaṃ uggaṇhitvā palāyitukāmo ahosi. Athassa satthā asallakkhaṇākāraṃ akāsi. So taṃ padaṃ asallakkhetvā uparipadaṃ uggaṇhissāmīti ṭhatvā assosiyeva. Uggaṇhissāmīti suṇantova kira sakkaccaṃ suṇāti nāma. Evañca kira suṇantānaṃ dhammo sotāpattimaggādayo deti. Sopi uggaṇhissāmīti suṇāti, satthāpissa asallakkhaṇākāraṃ karoti. So “uparipadaṃ uggaṇhissāmī”ti ṭhatvā suṇantova sotāpattiphale patiṭṭhāsi.

So punadivase buddhappamukhena bhikkhusaṅghena saddhimyeva sāvatthiṃ pāvīsi.

Mahāseṭṭhi taṃ disvā “ajja mama puttassa ākāro ruccatī”ti cintesi. Tassapi etadahosi - “aho vata me pitā ajja satthu santike kahāpaṇe na dadeyya, kahāpaṇakāraṇā mayhaṃ uposathikabhāvaṃ paṭicchādeyyā”ti. Satthā panassa hiyyova kahāpaṇassa kāraṇā uposathikabhāvaṃ aññāsi. Mahāseṭṭhi, buddhappamukhassa bhikkhusaṅghassa yāguṃ dāpetvā puttassapi dāpesi. So nisīditvā tuṇhībhūtova yāguṃ pivi, khādanīyaṃ khādi, bhattaṃ bhuñji. Mahāseṭṭhi satthu bhattakiccāvasāne puttassa purato saḥassabhaṇḍikaṃ ṭhapāpetvā, “tāta, mayā te ‘saḥassaṃ dassāmī’ti vatvā uposathaṃ samādāpetvā vihāraṃ pahito. Idaṃ te saḥassa”nti āha. So satthu purato kahāpaṇe diyyamāne disvā lajjanto “alaṃ me kahāpaṇehī”ti vatvā, “gaṇha, tātā”ti vuccamānopi na gaṇhi. Athassa pitā satthāraṃ vanditvā, “bhante, ajja me puttassa ākāro ruccatī”ti vatvā “kiṃ, mahāseṭṭhī”ti vutte “mayā esa purimadivase ‘kahāpaṇasataṃ te dassāmī’ti vatvā vihāraṃ pesito. Punadivase kahāpaṇe aggahetvā bhuñjitum na icchi, ajja pana diyyamānēpi kahāpaṇe na icchatī”ti āha. Satthā “āma, mahāseṭṭhi, ajja tava puttassa cakkavattisampattitopi devalokabrahmalokasampattīhipi sotāpattiphalameva vara”nti vatvā imaṃ gāthamāha -

178. “Pathabyā ekarajjena, saggassa gamanena vā;
Sabbalokādhīpaccena, sotāpattiphalam vara”nti.

Tattha pathabyā ekarajjenāti cakkavattirajjena. Saggassa gamanena vāti chabbīsatividhassa saggassa adhigamanena. Sabbalokādhīpaccenāti na ekasmiṃ ettake loke nāgasupaṇṇavemānikapetehi saddhiṃ, sabbasmiṃ loke ādhīpaccena. Sotāpattiphalam varanti yasmā ettake ṭhāne rajjaṃ kāretvāpi nirayādīhi amuttova hoti, sotāpanno pana pihitāpāyadvāro hutvā sabbadubbalopi aṭṭhame bhave na nibbattati, tasmā sotāpattiphalameva varam uttamanti attho.

Desanāvasāne bahū sotāpattiphalādīni pāpuṇiṃsūti.

Anāthapiṇḍakaputtakālavatthu ekādasamaṃ.

Lokavaggavaṇṇanā niṭṭhitā.

Terasamo vaggo.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 02. Σχόλια για τη διδασκαλία σε στίχους. 13. Το κεφάλαιο για τον κόσμο έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org